

Головіна Катерина Олександрівна
здобувач вищої освіти
другого (магістерського) рівня вищої освіти
Дніпровського гуманітарного університету

Науковий керівник:
Пріснякова Людмила Макарівна
кандидат психологічних наук, доцент
завідувач кафедри психології
Дніпровського гуманітарного університету

ПСИХОЛОГІЧНИЙ СТАН ОСОБИСТОСТІ

Вступ. Поведінка будь-якого періоду та діяльність людини залежить від особливостей психічних процесів та психічних особливостей людини протягом цього періоду, тобто його психічного стану.

Психічний стан - рівень стабільної розумової діяльності, який доступний на даний момент, що проявляється у підвищеній або зниженій активності особистості.

Психічні стани впливають на перебіг психічних процесів, і часто повторювана стабільність може бути властивістю особистості.

Види психічних станів класифікуються за такими параметрами:

- Впливом на особистість (позитивний і негативний, стеничний й астеничний);
- Основними формами психіки (емоційний, вольовий, інтелектуальний);
- Глибиною (глибока, поверхнева);
- Часом протікання (короткостроковий, довгостроковий тощо);
- Ступенем обізнаності.

Психічні стани є досить вивченими в психологічній літературі. Вивчення феномена психічних станів дозволяє прогнозувати, оптимізувати поведінку і життєдіяльність людини. Психічні стани мають широкий спектр проявів від позитивних, до нейтральних і навіть негативних. Одним з таких

станів є стан стресу, який безпосередньо впливає на процес адаптації особистості. Поняття "стрес" використовується все частіше в повсякденному житті, в літературі за різними науковими напрямками. Дане різноманіття сторін до розгляду явища стресу, створює суперечливі та різні за змістом трактування цього поняття.

Психологічні дослідження психічних станів повинні базуватися на спеціальних методологічних принципах, які до теперішнього часу не розроблені в належній мірі. Відхід від цих принципів може позбавити дослідження станів людини коректної змістовності. Само по собі вивчення проблем динаміки психічних станів та їх наслідків далеко від завершення. Тому всі описані нами дані й матеріали не можуть бути розділені на значущі і менш значущі в рамках ренію проблеми психічних станів і адаптації людини.

Мета роботи./Aim. Дослідити психічні стани, зокрема явище стресу і його вплив на адаптацію людини.

Матеріали та методи./Materials and methods. Методи та методики дослідження діляться на 3 групи:

- Теоретичні (аналіз, синтез та узагальнення результатів дослідження про психічні стани особистості);
- Емпіричні (спостереження, бесіда, психодіагностика, «Особистісний опитувальник Ганса Айзенка», «Самопочуття, активність, настрої» Валерія Доскіна, «Психічні стани особистості» Артур Т. Джерсайлд);
- Математико-статистичні (метод середніх значень (мат очікування) та дисперсія)

Результати та обговорення./Results and discussion. В дослідженні взяло участь 25 осіб, з них 7 чоловічої та 18 жіночої статті.

Для аналізу результатів дослідження ми опираємось на наступні показники обробки даних учасників емпіричного дослідження:

<i>Жінки</i>	<i>Чоловіки</i>	<i>Сума</i>
16р. – 2	16р. – 0	16р. – 2
17р. – 2	17р. – 2	17р. – 4

18р. – 12	18р. – 4	18р. – 16
19р. – 2	19р. – 1	19р. – 3

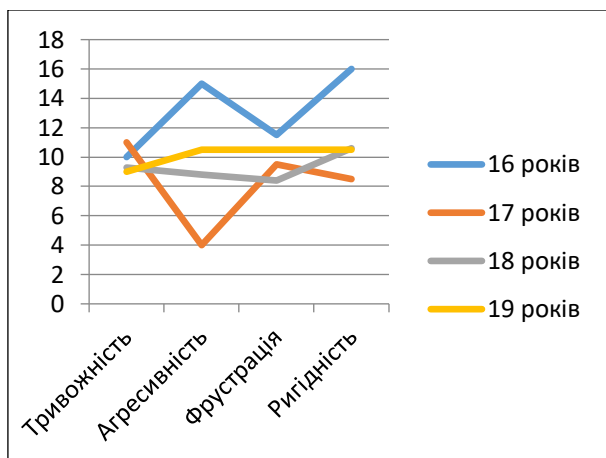

Рис. 1. Графік психічних станів за віком серед жінок по методиці Г.С. Айзенка

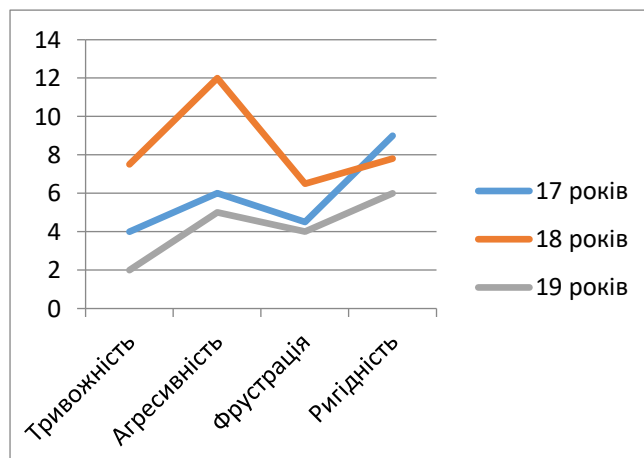

Рис. 2. Графік психічних станів за віком серед чоловіків по методиці Г.С. Айзенка

- 1) Найвищим показником **тривожності** серед жінок є «11 балів», а серед чоловіків «7,5 балів», це говорить про те, що жінки схильні вести себе більш емоційно в екстремальних ситуаціях ніж чоловіки;
- 2) Найвищим показником **агресивності** серед жінок є «15 балів», а серед чоловіків «12 балів», це говорить про те, що жінки більш схильні до агресивних проявів, ніж чоловіки;
- 3) Найвищим показником **фрустрації** серед жінок є «11,5 балів», а серед чоловіків «6,5 балів», це говорить про те, що жінки більш схильні до фрустрації, ніж чоловіки;
- 4) Найвищим показником **ригідності** серед жінок є «16 балів», а серед чоловіків «9 балів», це говорить про те, що жінки більш схильні до ригідності ніж чоловіки;
- 5) Серед молоді у *17-річному віці*, виявилось, що більш схильними до **тривожності та фрустрації** являються жінки аніж чоловіки. В свою ж чергу, чоловіки, більш схильні до **агресивності та ригідності**;

б) Серед молоді у *18-річному віці*, виявилось, що більш схильними до **тривожності, фрустрації та ригідності** являються жінки аніж чоловіки. В свою ж чергу, чоловіки, більш схильні до **агресивності**;

7) Серед молоді у *19-річному віці*, виявилось, що більш схильними до **тривожності, фрустрації, агресивності та ригідності** являються жінки аніж чоловіки;

Таким чином можна підсумувати, що жіноча стать має найбільш високі показники за такими шкалами як «**тривожність, фрустрація та ригідність**», а чоловіча стать за шкалою «**агресивність**» по методиці Г. С. Айзенка «Самооцінка психічних станів».

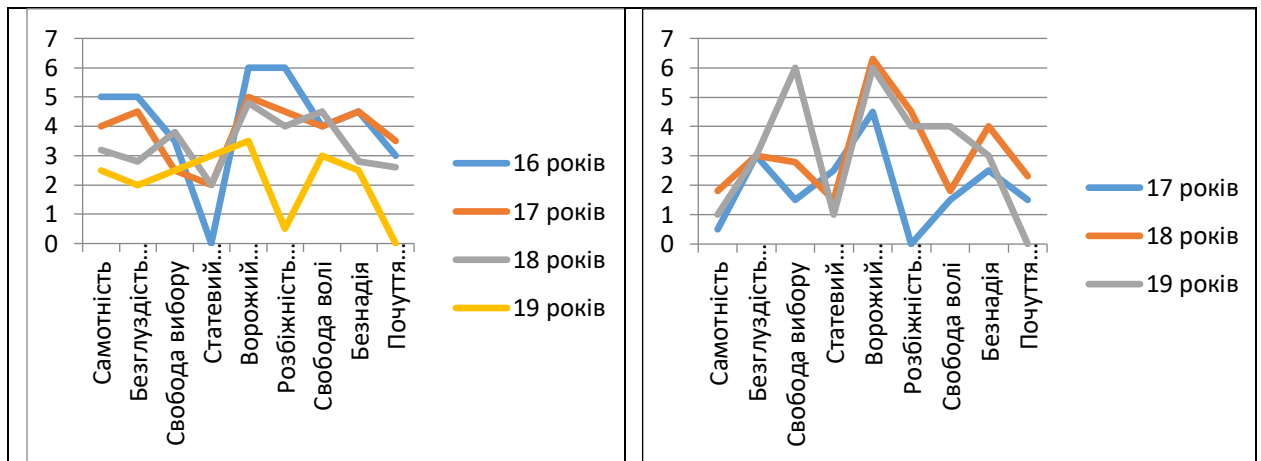

Рис. 3. Графік емоційного ставлення за віком серед жінок по методиці А.Т. Джерсайлда

Рис. 4. Графік емоційного ставлення за віком серед чоловіків по методиці А.Т. Джерсайлда

1) Найвищим показником самотності серед жінок є «5 балів», а серед чоловіків «1,8 балів», це свідчить про те, що жінки більше відчують себе самотніми, аніж чоловіки;

2) Найвищим показником безглуздість існування серед жінок є «5 балів», а серед чоловіків «3 бали», це свідчить про те, що жінки більш емоційні і у більшій степені намагаються себе зрозуміти;

3) Найвищим показником свободи вибору серед жінок є «3,8 балів», а серед чоловіків «6 бали», це свідчить про те, що чоловіки різносторонні та власні вибирати все що заманеться;

4) Найвищим показником статевого конфлікту серед жінок є «3 балів», а серед чоловіків «2,5 бали», це свідчить про те, що жінки менш готові до статевого контакту;

5) Найвищим показником ворожого конфлікту серед жінок є «6 балів», а серед чоловіків «6,3 бали», це свідчить про те, що чоловіки більш схильні до конфліктів;

6) Найвищим показником розбіжності між реальним і ідеальним "Я" серед жінок є «6 балів», а серед чоловіків «4,5 бали», це свідчить про те, що жінки більш схильні до ідеалізації свого «Я»;

7) Найвищим показником свободи волі серед жінок є «4,5 балів», а серед чоловіків «4 бали», це говорить про те, що жінки більш волелюбні;

8) Найвищим показником безнадії серед жінок є «4,5 балів», а серед чоловіків «4 бали», це свідчить про те, що жінки

9) Найвищим показником почуття неприкаяності, бездомності серед жінок є «3,5 балів», а серед чоловіків «2,3 бали», це свідчить про те, що жінки відчувають себе більш самотніми та «пустими»;

10) Серед молоді у *17-річному віці*, виявилось, що більш схильними до самотності, безглуздості існування, свободи вибору, ворожого конфлікту, розбіжність між реальним і ідеальним «Я», свободи волі, безнадії, почуття неприкаяності, бездомності являються жінки аніж чоловіки. В свою ж чергу, чоловіки, більш схильні до статевого конфлікту;

11) Серед молоді у *18-річному віці*, виявилось, що більш схильними до самотності, свободи вибору, статевого конфлікту, свободи волі, почуття неприкаяності, бездомності являються жінки аніж чоловіки. В свою ж чергу, чоловіки, більш схильні до безглуздості існування, ворожого конфлікту, розбіжність між реальним і ідеальним "Я", безнадії;

12) Серед молоді у *19-річному віці*, виявилось, що більш схильними до самотності, статевого конфлікту являються жінки аніж чоловіки. У свою ж чергу, чоловіки, більш схильні до свободи вибору, свободи волі, почуття

неприкаяності, бездомності, безглуздості існування, ворожого конфлікту, розбіжність між реальним і ідеальним "Я", безнадії;

Таким чином можна підсумувати, що жіноча стать має найбільш високі показники за такими шкалами як «самотність, свобода волі, свобода вибору, статевий конфлікт», а чоловіча стать за шкалою «безглуздості існування, ворожого конфлікту, розбіжність між реальним і ідеальним "Я", безнадії, почуття неприкаяності, бездомності» по методиці А.Т. Джерсайлда «Особистісний опитувальник емоційного ставлення».

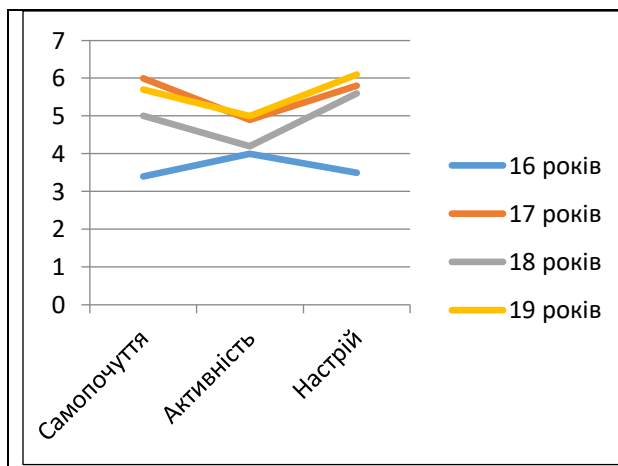

Рис. 5. Графік САН за віком серед жінок по методиці В. Доскіна

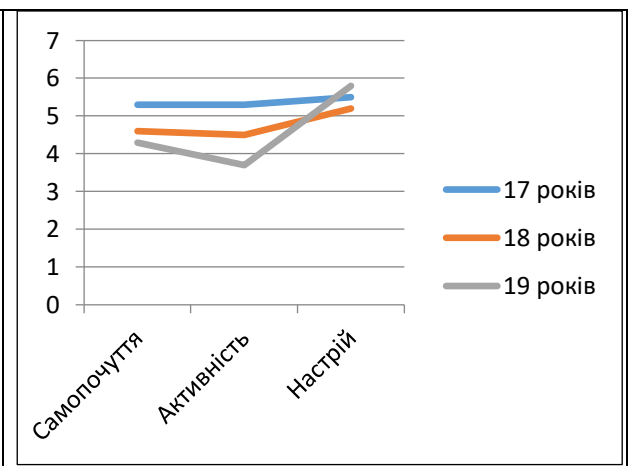

Рис. 6. Графік САН за віком серед чоловіків по методиці В. Доскіна

1) Найвищим показником самопочуття серед жінок є «6,0 балів», а серед чоловіків «5,3 балів», це говорить про те, в даний момент часу жінки мають більш краще самопочуття;

2) Найвищим показником активності серед жінок є «5,0 балів», а серед чоловіків «5,3 балів», це говорить про те, що чоловіки більш активні в даний момент часу;

3) Найвищим показником настрою серед жінок є «6,1 балів», а серед чоловіків «5,8 балів», це говорить про те, що жінки більш схильні до позитивного настрою;

4) Серед молоді у 17-річному віці, виявилось, що більш схильними до кращого самопочуття та настрою являються жінки аніж чоловіки. В свою ж чергу, чоловіки, більш схильні до активності;

5) Серед молоді у 18-річному віці, виявилось, що більш схильними до кращого самопочуття та настрою являються жінки аніж чоловіки. У свою ж чергу, чоловіки, більш схильні до активності;

б) Серед молоді у 19-річному віці, виявилось, що більш схильними до кращого самопочуття, активності та настрою являються жінки аніж чоловіки.

Таким чином можна підсумувати, що жіноча стать має найбільш високі показники за такими шкалами як «самопочуття та настрої», а чоловіча стать за шкалою «активність» по методиці В. Доскіна «Самопочутті, активність, настрої (САН)»

Висновки. За методикою Г.С. Айзенка: У жінок та чоловіків рівень тривожності, фрустрації, агресивності та ригідності зменшується з віком. Це свідчить про те, що з віком емоційна реакція зменшується і стає більш адекватною. Вміння підстроюватись під соціум збільшується з кожним роком. Та збільшується прийняття самого себе таким який є.

За методикою А.Т. Джерсайлда: За цією методикою ми простежили, що жінки більш емоційні та «глибокі», через що часто думають на дуже глобальні теми, наприклад: навіщо нам життя?; для чого ми на цьому світі? і т.д. Також жінкам властиво перебільшення свого ідеального «Я», через що в них виникає розбіжність між «реальним та ідеальним».

За методикою В. Доскіна: За цією методикою ми можемо сказати, що у жінок частіше проявляється гарне самопочуття та настрої, а активність зменшена, коли у чоловіків активність збільшена, через що страждає самопочуття та настрої.

У даній роботі було розглянуто проблему психічних станів особистості. Дана проблематика є досить старою, адже поняттю "стан" часто приписують науці стародавнього світу, стверджуючи, що перед тим, як будь-яке поняття можна представити в розширеному вигляді, воно проходить довгий шлях в еволюції у вигляді простого уявлення, наприклад, про те що будь-який об'єкт в природі проявляється в тій чи іншій якості, тій чи іншій властивості та їх

сукупності (Г.А. Свєкников, В.І. Демидов). І на сьогоднішній час психічні стани є дуже вивченими в психологічній літературі (Н.Д. Левітова, С.Л. Рубінштейна, В.Н. М'ясищева, Є.П. Ільїна, Ю.Є. Сосновікова і ін.).

В даній роботі зібрані як теоретичні відомості, так і емпіричні висновки , щодо даної теми.

Психічний стан тісно пов'язане з індивідуальними рисами особистості, оскільки воно відображає розумову діяльність не загалом, а особисто і тому хочу зазначити, що в результаті емпіричних досліджень була виявлена залежність між соціальними характеристиками особистості та формуванням психічних станів, це означає що на психічні стани мають вплив живі соціальні відносини, їх якість.